

प्रगाथः काण्वः। इन्द्रः। गायत्री।

उत्त्वा मन्दन्तु स्तोमाः कृणुष्व राधौ अद्रिवः। अव ब्रह्मद्विषौ जहि ॥ ८.०६४.०१

अद्रिवः- वज्रिन्। त्वा- त्वाम्। स्तोमाः- मन्त्राः। मन्दन्तु- तोषयन्तु। राधः- संसिद्धिम्। कृणुष्व- कुरु। ब्रह्मद्विषः- ब्राह्मणद्वेष्टृन्। अव जहि- नाशय ॥१॥

पदा पर्णीराराधसो नि बाधस्व महौ असि। नहि त्वा कश्चन प्रति ॥ ८.०६४.०२

अराधसः- असंसिद्धीन्। पर्णीन्- लोभिनः। पदा- पादेन। नि- नितराम्। बाधस्व। महान्- महात्मा। असि- भवसि। त्वा- त्वाम्। कश्चन- कश्चिदपि। नहि। प्रति- प्रतिगच्छति ॥२॥

त्वमीशिषे सुतानामिन्द्र त्वमसुतानाम्। त्वं राजा जनानाम् ॥ ८.०६४.०३

इन्द्र। त्वम्। सुतानाम्- निष्पादितरसानाम्। असुतानाम्- अनिष्पादितरसानामपि। ईशिषे- स्वामित्वं वहसि। त्वम्। जनानाम्- विशाम्। राजा- स्वामी भवसि ॥३॥

एहि प्रेहि क्षयो दिव्याश्घोषचर्षणीनाम्। ओभे पृणासि रोदसी ॥ ८.०६४.०४

चर्षणीनाम्- प्रजानाम्। क्षयः- निवासं प्रति। दिवि- नभसि। आघोषन्- घोषयन्। एहि- आगच्छ। प्रेहि- प्रकर्षेणागच्छ। उभे रोदसी- द्यावापृथिव्यौ। आ पृणासि- आपूरयसि ॥४॥

त्यं चित्पर्वतं गिरि शतवन्तं सहस्रिणम्। वि स्तोतृभ्यो रुरोजिथ ॥ ८.०६४.०५

त्यम्- तम्। पर्वतम्- मेघं गिरिं वा जडप्रतीकम्। शतवन्तं सहस्रिणम्- प्रभूतजीवोदकवन्तम्। स्तोतृभ्यः। वि- विशेषेण। रुरोजिथ- भञ्जनमकरोः ॥५॥

वयमु त्वा दिवा सुते वयं नक्तं हवामहे। अस्माकं काममा पृण ॥ ८.०६४.०६

सुते- रसे निष्पन्ने। वयम्। दिवा नक्तम्। त्वा- त्वाम्। हवामहे- आह्वयामः। अस्माकम्- नः। कामम्- इच्छाम्। आ पृण- आपूरय ॥६॥

क्वस्य वृषभो युवा तुविग्रीवो अनानतः। ब्रह्मा कस्तं संपर्यति ॥ ८.०६४.०७

क्व- कुत्र । स्यः- सः । वृषभः- वर्षकः । युवा- तरुणः । तुविग्रीवः- विस्तीर्णग्रीवः । अनानतः ।
कः । ब्रह्मा- मन्त्रवित् । तम् । सपर्यति- परिचरति ॥७॥

कस्य स्वि॒त्सर्व॑नं वृषा जुजुष्वँ अव गच्छति । इन्द्रं क उ॑ स्वि॒दा च॑के ॥ ८.०६४.०८

कस्य । सवनम्- सम्भजनम् । वृषा- वर्षकः । जुजुष्वान्- सेवमानः । अव गच्छति । इन्द्रम् । कः ।
आ चके- जानाति ॥८॥

कं ते॑ दा॒ना अस॑क्षत॒ वृत्र॑ह॒न्कं सु॒वीर्याँ । उ॒क्थे क उ॑ स्वि॒दन्त॑मः ॥ ८.०६४.०९

ते- त्वाम् । दा॒नाः । अस॑क्षते- सेवन्ते । वृत्र॑हन्- आवरणबाधक । कम् । सु॒वीर्याँ- शोभनवीर्याणि ।
सेवन्ते । उ॒क्थे- मन्त्रसिद्धौ । कः । अन्त॑मः- भवन्निकटस्थो भवेत् ॥९॥

अ॒यं ते॒ मानु॑षे ज॒ने सोमः॑ पू॒रुषु॑ सू॒यते । तस्ये॒हि प्र॑ द्र॒वा पि॒ब ॥ ८.०६४.१०

अयम्- एषः । सोमः- रसः । ते- त्वदर्थम् । मानु॑षे जने । पू॒रुषु- पूरुकेषु । सू॒यते- निष्पाद्यते ।
तस्य- तम् । आ इ॒हि- आगच्छ । प्र- प्रकर्षेण । द्र॒व- तं धाव । पि॒ब- अनुभव ॥१०॥

अ॒यं ते॒ शर्य॑णाव॒ति सु॒षोमा॑या॒मधि॑ प्रि॒यः । आ॒र्जी॒कीये॑ म॒दिन्त॑मः ॥ ८.०६४.११

शर्य॑णावति- अन्तरिक्षे प्राणमयकोशे । शर्य॑णोऽन्तरिक्षदेशस्तस्यादूरभव इति दयानन्दः ।
सु॒षोमा॑याम्- शोभनरसमय्यां नद्याम् । अधि॑ । अयम्- एषः । म॒दिन्त॑मः- अतिशयेन हर्षदो रसः ।
आ॒र्जी॒कीये-आर्जवभावे । प्रि॒यः । ते- त्वदर्थं सम्पादितः ॥११॥

तम॒द्य रा॒धसे॑ म॒हे चा॒रु म॒दाय॑ घृ॒ष्वये । ए॒ही॒मिन्द्र॑ द्र॒वा पि॒ब ॥ ८.०६४.१२

म॒दाय- हर्षाय तृप्तये । घृ॒ष्वये- शत्रुघर्षणाय । तम्- अमुं रसम् । चा॒रुम्- कल्याणम् । म॒हे- महत्यै ।
रा॒धसे- संसिद्धयै । अद्य- इदानीम् । इन्द्र॑ । ए॒हि- आगच्छ । द्र॒व- धाव । पि॒ब- अनुभव ॥१२॥